

SOL I MINNET PROJEKTET OCH FORSKNING INOM PROJEKTET

Pamela Jokisalo, hösten 2021,
åbo akademi

Sol i minnet projektet- VAD ÄR DET?

Sol-i-minnet är ett kultur-i-sjukvårdsprojekt på tre vårdhem för äldre med demens i svensktalande Finland.

Projektet innebär en treårig utbildning för vårdpersonal på dessa hem. Målet är att utveckla vård och behandling för att vara personcentrerad och göra det goda livet möjligt för gamla människor med minnesstörningar.

För att genomföra det utbildas personalen av projektets ledare; Lilli Sukula-Lindblom och Taina Semi, geroartist och författare, i kunskap om personcentrerad vård och utbildade med befriande och lekfulla övningar i samarbete med artister inom teater, musik och konst.

Sol i minnet projektet- VAD ÄR DET?

I processen utvecklas vårdgivaren i sina attityder och kan skapa strukturer och arbetsmetoder som är inbjudande och stödjande för de äldre. Det innebär att omtanke blir en naturlig interaktion, där lekfulla och livsbekräftande aktiviteter skapas i vardagen med volontärer och artister och där anhöriga ses som en resurs och partner.

Välbefinnandet för vårdaren och den gamla personen förbättras. Sol-minnet-projektet kommer att vara en modell som också kan spridas till andra institutioner för äldre.

Projektet utvärderas av forskare från Åbo Akademi. I ett doktorandprojekt (Pamela Jokisalo) samlas data från projektet för att beskriva erfarenheter av deltagande och mäta förändringen till ett personcentrerat arbetssätt.

Sol i minnet filosofin

Vårdadett är att inspirera till ett personcentrerat förhållningssätt genom att använda sig av konst och kultur. Målet är att skapa en vårdmodell där teater, bildskapande, sång och musik och de olika konstarnas kombinationer och variationer, förväntas inspirera och uppmuntra till fantasi och kreativitet. Personalen som deltar i utbildningen får en träning i att förstå, hur var och en, kan skapa en meningsfull vardag genom kontinuitet, närvaro, kontakt och empati. Kontinuitet i att känna igen sig, vara glad och uppleva lycka. Närvaro genom att våga vara i kontakt; veta hur skapa en dialog, trots den andres bristande förmåga att tala och förstå på grund av minnessjukdom.

Att använda sig av sång och musik för att inspirera och väcka minnen, och att bli berörd och medkännande. I mycket handlar det om att vårdarna blir stärkta i sin, person. De utvecklas, växer och förändras i sin yrkesidentitet. Vågar uttrycka sig och vara i en dialog på ett mer personligt sätt. Det leder till att kunna samarbeta med olika yrkesgrupper; artister, vårdpersonal, studerande, lärare, anhöriga och frivilliga medarbetare.

Sol i minnet- Grundläggande arbetsmetoder - Livsberättelsen och självpporträtts monologen

- Livsberättelsen är navet i det personcentrerade förhållningssätt, speciellt vid vård för personer med minnesstörningar.
- Minnesjukdomen förstör de kognitiva funktioner vilka människan kommunicerar till andra vem hon är, vad hon värderar och vad hon önskar.
- ”Att se den äldre personen bortom sjukdomen”
- Livsberättelsen anses underlätta en övergång till personcentrerad omvårdnad men kräver välplanerad implementering, utbildning och stöd för att ha en genomgående påverkan på vårdens vardag

Sol i minnet - Grundläggande arbetsmetoder - Livsberättelsen och självporträtts monologen

- För att stöda personal i att använda sig av personers livsberättelse i vården har en metod vid namn Självporträttsmonologen, utvecklats av Taina Semi år 2015. Med hjälp av den kan livsberättelsen göras levande för vårdpersonal och användbar i den dagliga vårdplaneringen. Vid ett äldreboende har den vårdare, som är den äldre personens egenvårdare, till uppgift att sammanställa en livsberättelse genom att samtala med den drabbade, med anhöriga, vänner och ev. arbetskamrater. Avsikten är att fokusera på de önskningar, förväntningar och resurser som den demenssjuke har.

Sol i minnet-Grundläggande arbetsmetoder - Livsberättelsen och självporträtts monologen

Egenvårdaren skriver berättelsen i Jag-form” *Jag är Lisa Andersson, jag kommer från...och jag har arbetat som.... osv.* Denna berättelse läses upp för de andra i arbetslaget. Att lyssna till denna monolog, gör det lättare att närma sig personens livsberättelse och person. Efter uppläsningen sker en gemensam analys av berättelsen. Avsikten är nu att tillsammans i arbetsteamet, lyfta fram det som synes betydelsefullt för den vars livsberättelse man tagit del av. Dessa insikter och denna information överförs sedan till den ”Välbefinnandeplan” (eller vårdplan) som därefter skall ge riktning för att skapa en meningsfull vardag för den äldre personen.

Hur förverkligas forskningen?

- ◦Studie 1
  - Syfte: Att beskriva vårdarnas och vårdledarnas uppfattning om förändringen till PCC 1 år efter projektets början = I början, år 1 av 3
  - ◦Deltagare: Alla vårdgivare (42 personer) på tre pilotenheter. Frivilligt urval.
  - Metoder: Halvstrukturerade fokusgruppsintervjuer med vårdgivare. (cirka 5 vårdgivare per fokusgrupp). Halvstrukturerade intervjuer med vårdhandledare. Kvalitativ innehållsanalys av material.
- Studie 2
  - ◦ Syfte: Att utreda hur vårdare och vårdledare har förändrat sitt arbetssätt från ett rutinbaserat arbetssätt till ett personcentrerat efter projektets slut (40 svar PCI + PCQ) = efter år 3
  - ◦Deltagare: Alla vårdare 35, vårdledare 6 på tre pilotenheter och vårdgivare och vårdledare från sju satellit enheter (16 personer) = n = 57. Frivilligt urval.

Hur förverkligas forskningen?

- ◦Studie 3:
  - egna anteckningar (field notes vad hände under processen i kunskaper, åsikter, motivation, handlingar osv.) + e- narratives/open letters vårdarna och ledarna
  - Vad har varit de centrala faktorer i en process **att utveckla** PCC inom äldreården?
  - Vad har varit de centrala faktorer i en process **att upprätthålla** PCC inom äldreården?
  - PCQ på gruppnivå? Långtidsoutcomes
- Kappa: Riktlinjer för hur implementering av PCC skall planeras och förverkligas

Preliminära resultat

- Preliminära resultat indikerar motsättningen i att förändras; accepterar och tvekar, men också inspirerande.